

Приворотне зілля Айкі Шоенштайна

О. Генрі

Аптека "Блакитне світло" знаходиться у центрі міста, між вулицями Бауері та Першою авеню, там, де відстань між цими вулицями найкоротша. У "Блакитному світлі" вважають, що в аптеці мають не тільки старий мотлох, парфуми та морозиво. Тут вам не продадуть цукерки замість ліків від болю.

В "Блакитному світлі" зневажають усі новинки сучасної фармацевтики, що мають на меті полегшити працю. Тут аптекарі рамі вимочують опіум, самі фільтрують з нього настойку. І в наші дні пілюлі тут роблять за високим рецептурним прилавком — їх розкачують на спеціальній плитці, розрізають шпателем, потім качають між вказівним та великим пальцями, кульки обсипають магnezією і вручають покупцеві у маленьких круглих картонних коробочках.

Аптека міститься на розі, поблизу граються ватаги, патлатих метушливих дітей, які й стають претендентами на краплі від кашлю та заспокійливі мікстури, що чекають на них у "Блакитному світлі".

Айкі Шоенштайн був у "Блакитному світлі" нічним черговим і другом своїх клієнтів. Так воно ведеться на Іст Сайді, де морозиво ще не стало основою фармацевтики. Там, як це й повинно бути, аптекар є оборонцем, сповідником, поради́ником, вправним проповідником та наставником, він завжди готовий подати допомогу, його вченість шанують, перед його таємничою мудрістю благоговіють, і його ліки, часто навіть не розгорнувши їх, викидають на смітник. Тому Айкі з кривим носом, увінчаним окулярами, з худою, зігнутою під вагою знань постаттю добре знали поблизу "Блакитного світла", а його порада чи зауваження завжди бували дуже бажані.

Айкі жив у пансіоні місіс Рідл, за два квартали від аптеки. У місіс Рідл була дочка — Розі. Не витрачатимем зайвих слів — ви й самі можете здогадатися: Айкі був закоханий у Розі. На ній були настояні всі його мрії, вона була у нього основою всіх хімічно чистих та цілющих речовин, фармакопея не знала нічого такого, що могло б зрівнятися з нею. Але Айкі був несміливий, і його надії лишалися, мов порошок у розчиннику, що складався з його соромливості і страхів.

За прилавком він був вищою істотою, сповненою почуття власної гідності і спокійного розуміння своїх особливих знань, а на вулиці — лише непоказним, підсліпуватим перехожим, якого проклинали водії трамваїв, у бахматому, вкритому плямами хімікатів костюмі, від якого тхнуло проносним і валеріанкою.

Ложкою дьогтю в бочці меду надій Айкі був Чанк Мак-Гоуен.

Містер Мак-Гоуен теж намагався, ловити світлі усмішки, що їх кидала Розі. Але в цій грі він не пас задніх, як Айкі, а щоразу спритно підхоплював ті усмішки. В той же час він був другом і клієнтом Айкі й частенько після приємно проведеного на Бауері вечора забігав до аптеки "Блакитне світло", щоб йому змазали йодом садна або заліпили пластиром порізи.

Якось пополудні Мак-Гоуен, миловидний, поголений, сильний, впертий і добродушний, неквапливо зайшов мовчки до аптеки й уместився на стільці.

— Айкі, приготуйся слухати,— промовив він, коли його друг приніс ступку і сів напроти нього, перетираючи бензойну смолу на порошок.— Мені потрібні ліки, якщо тільки вони є у вас.

Айкі уважно оглянув фізіономію містера Мак-Гоуена, шукаючи звичайних слідів сутички, але нічого не знайшов.

— Знімай піджак,— велів він.— Тебе, видно, штрикнули ножом під ребра. Скільки разів я тобі казав, що ці італійчики прикінчать тебе.

Мак-Гоуен усміхнувся.

— Ні, не вони, не італійчики,— сказав він.— Але діагноз ти встановив досить правильно — де справді під піджаком і під ребрами. Слухай, Айкі! Ми — Розі і я — надумали сьогодні ввечері утекти і одружитись.

Айкі тер у своїй ступці, притримуючи її за край вказівним пальцем лівої руки. Він сильно вдарив по пальцю товкачиком, але навіть не відчув болю. Тим часом усмішка на обличчі містера Мак-Гоуена змінилася виразом розгубленості й смутку.

— Це в тому разі,— мовив він далі,— якщо вона в останню хвилину не передумає. Ось уже два тижні, як ми готуємось утекти. Вдень вона каже, що згодна, а ввечері — ні. Тепер домовились на сьогоднішній вечір, і Розі вже два дні не змінює свого рішення. Але до умовленого часу ще цілих п'ять годин, боюся, що, коли дійде до діла, вона підведе мене.

— Ти казав, що тобі потрібні якісь ліки,— зауважив Айкі.

По обличчю Мак-Гоуена було видно, що він почував себе ніяково та неспокійно — такий стан був зовсім незвичний для нього. Він згорнув у трубку каталог патентованих ліків і з незрозумілою старанністю намагався насунути його на палець.

— Навіть за мільйон я б тепер не погодився, щоб сьогодні зірвалися ці скачки з перешкодами,— промовив він.— Я вже приготував маленьку квартирку в Гарлемі: на столі там стоять хризантеми, є чайник, який треба тільки закип'ятити. Я домовився з священиком, щоб він ждав нас дома о пів на десяту. Все повинно бути гаразд. Аби тільки Розі знову не передумала! — тут містер Мак-Гоуен замовк, остаточно поринувши у вир своїх сумнівів.

— І все-таки не розумію,— сказав Айкі,— про які ліки ти кажеш і що я можу тут зробити?

Старий Рідл трохи мене недолюблює,— мовив повний сумнівів закоханий, розвиваючи далі свої міркування.— Вже тиждень він не дозволяє Розі навіть вийти за двері зі мною. Вони б уже давно вигнали мене, тільки не хочуть втрачати пожильця. Я заробляю двадцять доларів на тиждень, і Розі ніколи не шкодуватиме, що вийшла за Чанка Мак-Гоуена.

— Перепрошую, Чанк,— сказав Айкі.— Мені треба приготувати ліки, по які незабаром прийдуть.

— Слухай,— раптом підвів очі Мак-Гоуен,— слухай, Айкі! Чи нема яких-небудь

таких ліків, якихось порошків, щоб дати їх дівчині і вона від того дужче покохала б тебе?

Айкі презирливо скривив верхню губу, але ще не встиг відповісти, як Мак-Гоуен заговорив знову:

— Тім Лейсі казав мені колись, що він роздобув такі порошки у одного чаклуна, розчинив їх у газованій воді і дав своїй дівчині. Після першої ж дози він став для неї найбільшим козирем, усі інші були проти нього ніщо. Не минуло й двох тижнів, вони одружились.

У Чанка Мак-Гоуена була сильна і проста душа. Той, хто знав людей краще, ніж Айкі, зрозумів би, що ця сильна людина впевнено, йде вперед. Мов добрий генерал, який от-от увірветься на територію ворога, він намагався зробити все, щоб уникнути можливої невдачі.

— Я думав,— з надією вів далі Чанк,— що, якби у мене був такий порошок, я дав би його Розі сьогодні за вечерею, це могло б її підбадьорити, і вона не відмовила. Я не думаю, що її треба тягнути силою, але все-таки лапки поступливіші, коли вони вже в дорозі, ніж перед дорогою. Коли б була якась суміш, що діяла кілька годин, то все б вийшло гаразд.

— Коли має бути ваша дурна втеча? — спитав Айкі.

— О дев'ятій годині,— відповів містер Мак-Гоуен.— Вечеря о сьомій. О восьмій Розі прикинеться, що в неї болить голова, і піде в свою кімнату. О дев'ятій старий Парвенцано, що живе в сусідньому будинку, пустить мене до себе в двір, а там є місце, де з Рідлового паркана виламано дошку. Я підійду під вікно Розі і допоможу їй спуститися пожежною драбиною. Доводиться робити все так рано через священика. Все піде як по маслу, якщо тільки Розі не почне вбиратися. То що, Айкі, можеш ти дати мені такий порошок?

Айкі Шоенштайн поволі потирав собі перенісся.

— Чанк,— сказав він,— це такі ліки, з якими фармацевти повинні бути дуже обережні. Тільки тобі з усіх моїх приятелів міг би я довірити такий порошок. Я зроблю його, і ти побачиш, що після нього Розі більше думатиме про тебе.

Айкі пішов за прилавок. Там він розтер на порошок дві розчинені таблетки — по чверть грана — морфію. Щоб порошку було більше, він додав трохи молочного цукру, потім акуратно загорнув суміш у білий папір. Приймавши такий порошок, доросла людина без ніякої небезпеки для себе кілька годин міцно проспала б. Сказавши, що порошок краще вживати, розчинивши в чомусь рідкому. Айкі віддав суміш Чанку Мак-Гоуену і дістав за це щиру подяку Локінвара[1] з заднього двору.

Хитрість Айкі стане цілком зрозумілою, коли розповісти, що він зробив далі. Айкі послав посильного по містера Рідла і відкрив йому план втечі Мак-Гоуена з Розі. Містер Рідл був кремезний чоловік, сильний і досить швидкий на руку.

— Дуже вам вдячний,— коротко сказав він Айкі.— Нахабний гульвіса! Моя кімната якраз над кімнатою Розі. Після вечері я зразу піднімусь туди, заряджу рушницю і чекатиму. Якщо він з'явиться у мене в дворі, його повезуть звідти в кареті "швидкої

допомоги", а не у весільнім екіпажі.

Знаючи, що Розі кілька годин буде в обіймах Морфея, а заздалегідь попереджений розлютований батько чекатиме із зброєю в руках, Айкі вважав, що його суперник близький до поразки.

Всю ніч, чергуючи в аптеці "Блакитне світло", він ждав, що от-от почує про трагедію, але ніхто не приходив.

О восьмій ранку його змінив інший аптекар, і Айкі поспішив до будинку місіс Рідл, щоб дізнатися, чим усе закінчилось. Але — о диво! — тільки-но він вийшов з аптеки, коли не хто інший, як Чанк Мак-Гоуен, зіскочивши з трамвая, побіг і схопив його за руку! Сяючи від щастя, Мак-Гоуен переможно всміхався.

— Мені пощастило,— сказав він, усміхаючись іще ширше, ніби вже потрапив у рай.— Розі вилізла на пожежну драбину вчасно, з точністю до секунди, і о дев'ятій годині й тридцять з чимось хвилин ми обвінчались у преподобного. Вона зараз в тій квартирі. Сьогодні вранці наділа блакитний халатик і смажила яєчню... Господи! Який я щасливий! Ти повинен колись прийти до нас, Айкі, ми будемо тобі раді. Я працюю недалеко від мосту і оце зараз лечу туди.

— А по-рошок?! — ледве вимовив Айкі.

— А, ті ліки, що ти мені дав! — сказав Чанк, ще ширше всміхаючись.— Ну, це було так. Сидячи вчора за вечерею у Рідлів і дивлячись на Розі, я сказав собі: "Чанк, якщо ти хочеш завоювати цю дівчину, роби це чесно, без ніякого шахрайства". Пакетик, який ти дав, лишився у мене в кишені. А потім я глянув, на того, хто ще був за столом, і подумав, що йому бракує відповідних почуттів до свого майбутнього зятя. Вибрав момент і висипав порошок у каву старому Рідлу, розумієш?

[1] Локінвар — герой балади з поеми Вальтера Скотта "Марміон", який викрав свою кохану в день її вінчання з його суперником.